

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

(7:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1911, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 1 Januari</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktionens adress: Valhallavägen 41, n. b. Stockholm.</p>	<p>Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm. För expeditionen: <i>Elin Lindley</i>, Tunnelgatan 1 B, 1 Stockholm.</p>	<p>1911</p>
-------------------------	--	--	---	-------------

DET NYA ÅRET.

Av MONA.

*Du nya år, som vi nu gå till möte,
vi spörja dig: Vad bär du i ditt sköte?
Har du en solglimt uti vecken gömt
uppå din vida mantel eller glömt
du har kanhända mödans barn?*

*Kommer du med ännu tyngre bördor,
nya sorger, kval och vedermödor?
Eller kanske du i skölden har
hoppets stjärna, strålande och klar,
och din famn av rosor fylld?*

*Kommer du med hårda, bistra tider,
ännu tyngre bojor åt oss smider?
Vi spörja dig, du obevklige,
säg, har du strider eller frid att ge
åt oss, som dväljs i Grottes kvarn?*

"Stina"
Byst av Herman Neujd.

*Kommer du med mörka, kulna dagar?
Skriver du oss nya hårda lagar?
Kommer du med våld och hot och tvång,
segerhymner eller sorgesång?
Sakta, bävande vi spörja dig.*

*Kom nya år med solsken på din panna,
din hyllning giv det rätta och det sanna.
Må frid och lycka följa dina spår,
och läka, hela alla djupa sår,
dem gångna tidens strider gav oss.*

*Men skulle också stridens åskor ljunga,
och molnen över oss bli än så tunga,
vi hålla ut, vi skola aldrig fly,
vi hålla ut tills bättre tider gry.
En gång skall dock en vårdag randas.*

Arbetets belöning i lockouternas land.

Aterigen stå vi inför den nakna verkligheten, att arbetsgivarna stängt portarna till sina verkstader för en grupp av landets idoga söner och döttrar. Omkring 3,000 mänskliga kratter, som på och på timmar under varje vecka av året arbeta och frambringe en produktiv vara, en vara, som icke av någon människa borde saknas i fullgott släck, om rättvisa vore rådande och icke profitbegäret sutte i högsätet, hava inträtt i det nya året med svält och underanden.

Kvinnorna och männen, som arbeta inom skoleindustrin, äro flitiga arbetare och därtill skola de straffas med att icke på det nya året få börja arbeta och fortjana sitt uppehälle. Och varför?

Jo, därför att de vilja vara människor och icke svältavlönas. Därför att de anse, att de arbetslösa och de arbetsvillkor, varunder de nu arbeta, icke tala vid någon försämring, ty de äro gransen för lyllandet av de nödvändigaste behoven. Detta tycka icke de herrar, som för sin del anse, att de nödvändigaste behoven icke kunna tillfredsställas med mindre inkomst i timmen mahanda, än vad den kvinnliga arbetaren har i förtjänst för en hel veckas arbete. Oförskand är ändock den kvinnliga arbetare, som i likhet med sina manliga kamrater inte vill vara med om arbetsgivarnas "utjämning" av ackordsprisen.

Vi veta nog alla, hur denna strid börjat, att det är arbetsgivarna, som uppsagt avtalen och att arbetarna icke rört ett finger till denna strid. Vi veta, att de voro nöjda med det som var. Från arbetsgivarehåll bedyras ju, att de ville hålla lönerna vid status quo, med endast "reglering" och "utjämning" av ackordslönerna i de tillämnade nya avtalen. Vi veta dock, att det mesta arbetet inom skoleindustrin utföres på ackord. Vad arbetsgivarna än mena med "reglering" och "utjämning" jämte införandet av sina principparagrafer, så förstå vi dock, huru mycket av arbetslösheten, som efter detta skulle komma att hålla sig vid status quo.

Inom den industri sysselsättes väl till en tredjedel kvinnlig arbetskraft.

Jag önskar, att tillfälle nu gavs att plocka ihop en liten bukett vackra satsar om kvinnlighetens bevarande, uttalade vid debatterna om kvinnans rösträtt i riksdagen av herrar med arbetsgivareintresse som ett litet apropos, hur intresset för kvinnlighetens bevarande tar sig ut i ord och handling.

Det talas om, att kvinnan skall bevaras som "hemmets goda genius" och icke betyngas med något ansträn-

gande arbete, som har menlig inverkan på hennes beaktning, avensom att det nya släktet måste bevaras genom att kvinnan skyddas. Men i verkligheten svältavlönas kvinnorna, som nödgas arbeta för sitt uppehälle, och motsätta de sig detta och vilja vara med om att värdera sin arbetskraft, då kastas de brutalt ut i svältöknen. Nu talas det om, att kvinnorna inom skoleindustrin skola ha så bra betalt, men hur mycket de få arbeta för att ta upp sin avlöning till ett högre belopp än vad Sv. Arbetsgivarföreningen anser som maximum, det talas inte om. Från 1909 års strider komma vi nog ihåg, att ovannämnda arbetsgivarförening bjöd kvinnorna inom en gren av sömmerskefacket i Stockholm som högsta lön 12 kronor för 60 timmars arbetsvecka. Därför kunna vi gott förstå deras grämlse över, att avlöningen för kvinnorna inom skoleindustrin kan överstiga detta belopp.

Man tycker det känns, som om Sv. Arbetsgivarföreningen riktigt sökt efter anledning att få strid med skoarbetarna. Brutaliteten ligger i så öppen dag och känns som en kränkning av arbetarnas enkla rätt att få leva ett människovärdigt liv.

För att värna denna rätt komma nu skoarbetarna att uppbjuda alla sina krafter.

Hur förnedrande känna icke vi kvinnor det varje gång, det skall prutas på våra löner, de som förut äro så låga, att det många gånger förutsätter anhörigas godhet, för att vi skola kunna reda oss. Men ändock skola vi med nöd och svält tvingas att böja oss för ännu sämre arbetsvillkor. Då talas det inte om menlig inverkan på kvinnligheten. Nej, sådant läggs åsido för den — högre politiken.

Man kan inte undvika känslan av att det är en uttänkt plan av arbetsgivarna att börja rikta sina angrepp mot industrier, där en stor del kvinnor sysselsätts. Vid 1909 års strider var det ju textil- och pappersindustrins arbetare, som i första hand kastades ut mot arbetarna och inom bägge sysselsätts ju kvinnor i stor utsträckning. Även vid striden inom herrkonfektionsbranschen drabbades direkt ca 30—40 proc. kvinnor.

Det ser ut, som om planen vore att ingjuta misströstan om arbetarrörelsen bland de kvinnliga arbetarna, vilket i sin tur kan inverka på kvinnorna i hemmen. Detta med det dubbla syftet att få kvinnorna på arbetsmarknaden böjliga och hustrurna mera oförstående, ingjutande misströstan hos männen för de strider de måste föra och dessa därigenom lättare vinnas för kapitalet.

Men det mod och den uppoffring, som kvinnorna lade i dagen under den stora striden 1909, är något som alljämt besjalar arbetarklassens kvinnor, då hårda tider stunda, och som skoleindustrins kvinnor med all säkerhet komma att visa genom att stå trofast

i striden med de manliga kamraterna för deras gemensamma rätt.

S. S.

Inför nya lagen angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag.

Från och med 1911 träder nattarbetsförbudslagen för kvinnor i kraft. Då den formulering, som gavs denna lag är sträng — arbete är undantaget från kl. 10—5 nattetid samt dessutom 4 timmar före eller efter denna tid för att de i lag påbjudna 11 timmarnas uppehåll i arbetet i sträck skall uppnås — måste kvinnor, som beröras av denna lag, motse dess tillämpning med förståelse. Den kan beröva dem möjlighet att vidare få anställning inom sitt yrke. Om icke detta, kan den tvinga dem att utbyta fördelaktig plats mot en ofördelaktigare och i varje fall förlust av inkomst genom minskad tid till övertidsarbete.

För dem, som äro anställda i dåligt avlönade yrken kan förlusten av arbetet i det egna yrket mottagas med mindre bitterhet, men minskad inkomst blir i dåligt avlönade yrken så mycket mer kännbar. För våra bäst avlönade yrken, t. ex. typograferna, måste emellertid möjligheten till förlust av redan vunnet arbete i yrket och hela yrkets försämrande för kvinnor kännas alldeles särskilt hårt och välmeningen med lagen missriktad. Verksamhet inom typografyrket just för att förhindra lagens antagande, särskilt för typografer, har såsom känt är icke fattats. I konsekvens härmed söka dessa nu att få lagens möjligheter till dispens i vissa fall tillämpat på typografyrket.

Nu senast har sätтарinnan Augusta Helin, sedan 26 år utövare av yrket, tillsammans med kamrater vid Svenska Morgonbladet, där naturligtvis nattarbete måste förekomma, hoppats på att yrkesinspektören för Stockholm skulle vilja verka för att för de kvinnliga typograferna vid en morgontidning kunna lämnas dispens från lagens strängaste bestämmelser genom att § 3 bleve tillämpad. Denna § säger: »— — — uti andra företag, då därstädes i följd av särskilda omständigheter arbetet måste forceras, må den i 1 § föreskrivna oavbrutna ledighet kunna under en tid av sammanlagt högst sextio dagar av året inskränkas till tio timmar av dygnet.»

Ansökan inlades därför från kvinnliga typografer vid ifrågavarande morgontidning, att extra tillåtelse enligt § 3 skulle givas för 60 timmars arbetes förläggande till en dag i varje vecka, den dag då arbetet i veckan är mest forcerat. Denna, som med rätta kan tyckas, billiga begäran har emellertid blivit avslagen.

På grund därav att de kvinnliga typograferna vid Sv. Morgonbladet så länge där innehaft sina platser få de behålla

dem, men deras inkomst blir ju något reducerad och deras ställning osäkrare än förr, då damoklessvärdet dock alltid svävar över deras huvuden.

Ett exempel att detta svärd kan komma i användning är, att vid ett större tryckeri hava sju iläggerskor blivit avskedade och manliga iläggare antagna på grund av den nya lagens bestämmelser, såsom blivit uppgivet från säkert håll.

Vid detta tryckeri är ofta nattarbete under vintertiden, dock ej längre än i allmänhet till kl. 11 och 12. Efter nattarbetet gives minst 9 timmar fritt och arbetet begynner i allmänhet då om morgonen först kl. 10. Men den nya lagen fordrar, att arbetet skall sluta kl. 10 och att 11 timmar minst skola vara fria. Om lagen blott inskränkt sig till 10 timmars fritid och förbud för arbete först efter kl. 12, så hade jämkningar i ett fall som detta kanske kunnat ske. Säkert är att den nya lagen behövt komma till efter grundligare undersökning än vad som skett.

Flera underrättelser än rörande Sv. Morgonbladets kvinnliga typografer ingå om avslag från Kommerskollegium eller yrkesinspektörer på ansökningar rörande dispens inom andra yrken.

* * *

För att få bidrag till en statistik, som nödvändigt borde uppgöras rörande nattarbetsförbudets verkningar, vädja vi till alla, som därom hava kännedom, att till redaktion av »Morgonbris» inkomma med uppgifter ang. sådana ansökningars som ovan omtalade öde, samt uppgift om arbeterskor, som efter den nya lagens tillämpning blivit avskedade eller fått kvarstanna i sitt yrke och i senare fall på vilka villkor.

A. L.

De kvinnliga organisationerna i Tyskland.

För ett par år sedan försökte tyska rikets statistiska byrå avvägbringa en statistik över Tysklands många olika kvinnliga organisationer. Det lyckades ej fullständigt den gången, varför det upprepades i början på 1910. Trots att ej heller då fullt exakta resultat erhöles, äro dessa likväl så omfattande, att de förtjäna största intresse.

Enligt det utdrag, som lämnats i »Reichs-Arbeitsblatt» finnas i tyska riket 11,300 kvinnliga organisationer, omkring 350 förbund, omfattande större distrikt och 76 centralföreningar för hela riket.

De lokala föreningarna äro allt efter ändamålet uppdelade i sex grupper. 2,207 avse kvinnorörelsen i allmänhet, 4,385 äro fackliga organisationer, 358 sociala organisationer, 3,996 välgörenhetsföreningar, 134 avse kvinnlig utbildning och 251 äro politiska organisationer. Föreningarna torde tillhoppa ha ett medlemsantal av över 2 miljoner.

En banbrytare för Morgonbris.

Fru Jenny Björnström i Malmberget har från Morgonbris första nummer varit kommissionär för tidningen, men nödgas nu, på grund av ålder och sjuklighet, lämna sin post i andra händer. Hon meddelar i brev, att ny kommissionär valts, och tillägger: »Det känns litet märkvärdigt, att nu ej mera få dela ut Morgonbris, då man hållit på med detta sedan första tidningen utkom för 6 år sedan, men det är omöjligt nu. Tack för det förflutna!»

Fru Björnström har varit en av tidningens bästa kommissionärer. Hon har icke endast omsatt en ganska stor upplaga, utan även varit punktligheten själv ifråga om redovisning. Hon fattade sin uppgift att sälja Morgonbris icke blott som ett uppdrag, ålagt henne av klubben, utan som ett led i upplysningsarbetet inom rörelsen. Kvinnorna måste ha sin tidning för att av denna lära och förstå socialismen och arbetarrörelsen. Därför var fru B. på sin post med tidningen så länge hon orkade.

Morgonbris expedition hembär härmed ett tack till fru Björnström för allt arbete hon nedlagt för tidningen. Måtte hennes verksamhet lända andra utposter för Morgonbris till uppbyggelse!

NYTT ÅR.

Framgången för den socialistiska rörelsen beror till en stor del på ledarna visserligen; på deras klarsynthet, oväld och energi, men lika mycket på var och en i ledet. Framgången beror på, om de många göra sin plikt, om de aldrig slappas i arbetet, om de för var dag som går taga nya tag för målet, ett nytt samhälle. Framgången beror ej blott på männen i ledet utan i lika hög grad på kvinnorna, om de förstå kampens betydelse, om de taga del däri utåt, så många av dem som möjligen kunna det, och om de även förstå hemmets bildande betydelse.

Till sist beror framgången även på dem, som ej synas. Den beror på varje i hemmet undangömd kvinnas uthållighet, på tålmodet och styrkan hos varje bedrövad, varje sjuk eller eländig, som bär sin börda modigt och utan klagan för att ej tynga ner andra redan betungade, ja, framgången är beroende till och med av varje barn, som låter solstrålar lysa över föräldrarnas kamp.

Så äro vi då alla beroende av varandra. Framgången för det hela beror på individernas vilja till arbete. Varje år måste lägga 365 arbetsdagar till de

miljoner dagar, under vilka mänskligheten arbeta sig fram till en människovärdig tillvaro.

Att göra nytta behöver lyckligtvis ej endast vara liktydigt med en dag på verkstaden eller fabriken först och i föreningen eller på mötet sedan. En arbetsdag bör också vilodagen vara, när vi kunna få oss en sådan en och annan gång av alla de söndagar, som även de tyvärr så ofta upptagas av föreningsarbetet — en arbetsdag för själens växt. Själens växer starkast och fortast genom vila från allt vårt vanliga sträv, med hela vår vilja koncentrerad därpå att gå in i oss själva, att tänka självständigt över livet. Ett sådant blickande in i oss själva, en sådan ransakan om vi äro så ärliga, så duktiga, så harmoniska som vi varje dag borde kunna vara och så därtill ett andligt bad i någon bok av värde, är ett arbete, som är alldeles nödvändigt för att vi skola få på samma gång styrka och resignation nog i arbetet utåt — styrka till uthållighet och ärligt mod, resignation över att svårigheter och desillusioner möta.

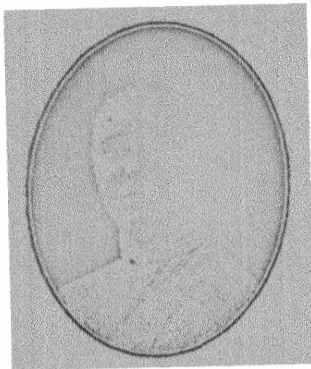
För varje dag som går under ett år, möta oss upprörande samhällsbrister, vi behöva endast påminnas om den och den eller den, som vi känna till, och därifrån leda våra tankar till alla de många lidande, för att vi skola fattas av vemod och grämelse. I vemod över att en veckolön även alltjämt kan bestå av några få kronor, att barn skola ut i arbete för bröd, vid en ålder, då de ännu endast borde mottaga undervisning — boklig och facklig. I grämelse över att företagsamheten, i stället för ledd in i ordnade banor, skall behöva leda till utsugning och en mördande konkurrens.

Det behövs därför en väldig här av kämpar som vilja kämpa en god kamp för ett nytt samhälle, befriat från nöd, befriat från utsugning, befriat från mörker. Den nöd, som måste tigga om arbete och bröd och dock ej kan få det, den utsugning, som tillåter fattigdom och rikedom att växa sida vid sida, det mörker, som vilar över landet så länge kunskapens lysande, välsignande fackla flammar klart för en del av mänskligheten men lyser dunkelt och matt för en del.

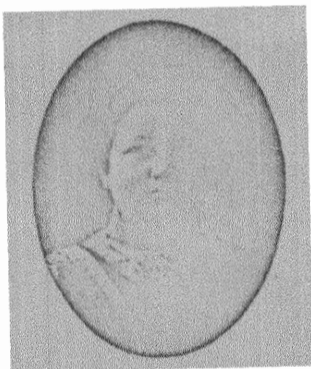
För varje dag av ett år måste arbete utföras, arbete utåt eller inåt, arbete utåt mot fienden — missförhållandena, arbete inåt mot en annan fiende — uraktlåtenhet av självrannsakan.

Anna Lindhagen.

Text till porträtten.

Maria Qvist framträdde offentligt redan år 1903 i striden rörande tjänarinnefrågan. Hon var då själv tjänarinna i Stockholm, och blev den nybildade tjänarinneföreningens självskrivna ordförande på nyåret 1904. Denna post lämnade hon på grund av flyttning till Gävle, där hon sedan verkat som journalist och genom energisk verksamhet i allmänhet inom partiet. Hon har också spritt kunskap och själv inhämtat kunskap genom resor. Så gjorde hon i somras en längre agitationsresa för soc.-demokratiska ungdomsförbundet och dessförinnan har hon längre tider varit utomlands för språkstudier och sociala studier. Maria Qvist har varit kunskapsökande redan från sin första ungdom, då hon gick igenom Hvilans folkhögskola.

Anna Stenberg är till yrket kontorist. Hon har varit verksam inom socialdemokratiska kvinnoklubben i Malmö. Hon är även familjeförsörjare i egenskap av änka med två barn.

* * *

Redaktion av Morgonbris tillönska de båda nyvalda stadsfullmäktige lycka och framgång i deras arbete.

Till redaktionskommitté

under Ruth Gustafsons ledighet har utsetts Anna Lindhagen, Anna Sterky och Julia Ström.

Brev och meddelanden till tidningens redaktion sändas under adress: Anna Lindhagen, Valhallavägen 41, n. b., Stockholm.

Kvinnliga stadsfullmäktige valda 1910.

37 till antalet. — 3 socialdemokrater.

För att vara det första år, under vilket kvinnor kunna väljas till stadsfullmäktige, så har 1910 hedrat sig genom detta stora antal. Vi meddela här till Morgonbris läsare namnen på de kvinnliga stadsfullmäktige, deras verksamhet, det parti som valt dem samt orterna, för vilka de äro kommunalstyrelserepresentanter. Vi kunna då börja långt upp i högsta Norrland, genomfara landet till Skåne och från östan till västan.

Luleå,	Sigrid Holm, H. o. F.,* lärarinna.
Skellefteå,	Charlotta Sidén, K., handelsidkarska.
Umeå,	Helena Ljungberg, H., bankkassör.
»	Anna Grönfeldt, F., adjunkt.
Östersund,	Maria Lidström, F., lärarinna vid folksk.sem.
Sundsvall,	Elin Nilsson, F., folkskolärlarinna.
Hudiksvall,	Alma Persson, F., folkskolärlarinna.
Gävle,	Maria Qvist, S., arbetande inom soc.-dem. partiet.
»	Karolina Sjalander, H., förest. för elementarskola.
»	Anna Sundbom, F., folkskolärlarinna.
Falun,	Valborg Olander, F., adjunkt.
»	Elfrida Larsson, H., f. d. lärarinna, gift.
Stockholm,	Gertrud Månsson, S., handelsidkarska.
»	Valborg Palmgren, H., fil. doktor.
Södertälje,	Agnes Söderlund, F., folkskolärlarinna.
Strängnäs,	Ninni Huldt, F., lärarinna.
Nyköping,	Ada Gustavsson, F.
Norrköping,	Anna Karlsson, H., förest. för affär.
Söderköping,	Annie Nyström, F., lärarinna.
Gröna,	Annie Bellman, H., socialt arbetande, änka.
Örebro,	Hanna Lindberg, F., handelsidkarska.
Karlstad,	Anna Ljungqvist, F., folkskolärlarinna.
Växiö,	Gulli Petrini, F., fil. doktor, gift.
Huskvarna,	Gerda Planting-Gyllenbåga, »K», socialt arbetande.
Kalmar,	Anna Danielsson, H., förest. vid elementarskola.
»	Selma Svensson, lärarinna vid folksk.sem.
Karlshamn,	Ida Schmidt, F., förest. för trädgårdsskola.
Ronneby,	Anna Bergengren, »K», telegrafkommissarie.
Vänersborg,	Elisabeth Anrep-Nordin, F., förest. för dömstumskola, gift.
Mariestad,	Andriette Florén, E., förest. för skola.
Uddevalla,	Maria Jakobson, F., folkskolärlarinna.
Marstrand,	Maria Louise Olde, F., telegrafist.
Göteborg,	Frida Hjertberg, H., förest. för skola.
»	Thyra Kullgren, F., förest. för lärarinneseminarium.
Ängelholm,	Sofi Lindstedt, F., socialt arbetande, gift.
Malmö,	Anna Stenberg, S., kontorist, änka.
Kristianstad,	Anna Lundqvist, H., socialt arbetande,

*) H. = vald av högern eller de moderata, F. = vald av de frisinnade, S. = vald av socialdemokraterna, K. = uppsatt å kvinnornas lista.

Vi tro att denna lista är komplett till antalet. Till uppgiften om verksamhet kunna vi tillägga, att till alla här nämnda ordinarie yrken kan också skrivas »socialt arbetande» och för dem, som ej hava något särskilt yrke, synes av uppgifter framgå, att deras sociala verksamhet är så mycket intensivare. För en del av dessa kvinnor tar dessutom arbetet i hemmet en god del av deras krafter och omtanke i anspråk.

En respektingivande kvinnoverksamhet är representerad med dessa kvinnor en verksamhet, som ytterligare blivit utvidgad genom att förtroende lämnats dem

att bliva representanter i kommunalstyrelse. Alla dessa se säkerligen på sitt nya arbete med en uppfattning, som är något olikartad, beroende på olika skaplynnen, några känna huvudsakligen den stora glädjen över att få arbeta, andra se på uppgiftens vikt så allvarstungt att de mer känna ansvarets börda än ansvarets glädje; några med stora förhoppningar mot resultatet av det arbete som väntar, andra åter mer pessimistiskt rörande möjligheterna att kunna få uträtta mer än en ringa del av vad de önska.

A. L.

Res dig!

Res dig, föraktade!
Räta din rygg,
böjd av bördor.
Du är den förste,
den äldste av alla.
Du var med
i nebulosan —
var med och bäddade
vårdens vagga,
var med och förlossade
kungabarnet.

Höj ditt huvud, slav!
De dunkla tyngande
tankar därinne,
de funnos som moln
och ångor i rymden,
innan världen var —
ångor som väntade
att ordnas och formas
till nya världar,
moln som ville
förvandlas till solar.

Visa din valkiga
näve fritt,
göm den ej skamsen —
den kraft som knyter
dina fingrar kring yxans
och spadens skaft,
det var den som satte
kaos i dallring,
den som förvandlade
vältrande massor
till blommande jordar,
den som formade
solar av moln!

(Ur Fria Värs och Visor av
Karl-Erik Forslund.)

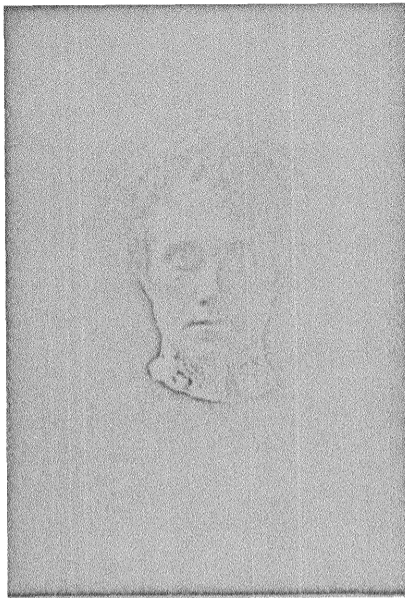
Arbeterskekonferensen i Stockholm i höstas.

(Forts. fr. nr 12, 1910.)

"Vad kan göras för att väcka och underhålla bildningsintresset hos arbetarskorna?" var en bland de frågor, som väckte livligt intresse och — kanske? — stora förväntningar. Frågan inleddes med föredrag av fru Ebba Heckscher, f. Vestberg.

Ebba Vestberg är ett kärt namn för Morgonbris alla läsare sen dess första år. När man läst en av dessa små vackra, stämmningsfulla bitar, som hon gav, blev man sittande och bara tänkte — tänkte. Men fru Heckscher skriver ingenting mer i vår Morgonbris. Med dessa ord vill jag i alla fall säga ett tack för vad hon givit.

Augusta Helin.

Augusta Helin, typograf sedan 26 år, är sättare vid Svenska Morgonbladets tryckeri, där hon nu vunnit officiellt erkännande för 20-årigt arbete. Hon är även verksam inom typografkretsar, särskilt inom Typografiska kvinnoklubben. Även Stockholms allmänna kvinnoklubb har hedern av att hava henne till medlem.

Fru H:s föredrag blev huvudsakligen en del praktiska råd och anvisningar i vad som borde göras för att bistå arbetarkvinnorna i deras strävan att höja sig, delvis redan praktiserade, såsom föreläsningar, men påmint om hur nödvändigt det är att göra anteckningar för att behålla det väsentligaste av ett föredrag. Tal. rekommenderade särskilda kurser i vissa ämnen och studiecirklar. Om ett sådant planmässigt studiearbete komme till stånd trodde tal. att, om inte alla, så dock de mest intresserade och kunskapssökande kvinnorna skulle komma.

Men det blev så gott som två inledningsanföranden i denna fråga, det andra, helt opåräknat, av dr Anna Clara Romanus-Alvén, som uppkallats av hänsyn till de massor av kvinnor, som vi ändock med bästa vilja ej med detta arbete kunna nå. I ett hjärtevarmt anförande karakteriserade hon arbetarskans ställning. Hon liknade dessa många vid en förfrusen, som man fick handskas synnerligen varsam med, för att icke åstadkomma obotlig skada i stället för nytta. — Så visst, sade dr R.-Å., som man, då man för in en frusen människa i ett varmt rum och ger henne en värmande dryck, därmed ger henne ny kraft och styrka, lika visst skulle en dylik behandling taga livet av en förfrusen. Den förfrusne får endast små-

ningom vänjas vid värmen. Vi må hemöta arbetarskan, som den aktningvärda självförsörjande människa hon är, men det får icke bli välgörenhet.

Under diskussionen framfördes ytterligare förslag, såsom t. ex. att alla de, som intresserade sig för arbetarkvinnornas bildningsarbete, skulle ge de arbetarkvinnor, som stodo dem närmast, deras tjänarinnor, tillträde till deras bokförråd och att de, som det kunde, också skulle öppna sina hem för arbetarskorna.

Dessutom påvisades hur sammanlutningar i syfte att bereda tillfälle till umgänge mellan personer av olika bildningsgrad kunde verka förädlande och som exempel härpå anfördes den av Ellen Key här i Stockholm bildade förening, som benämnes tolfterna. Det är både förströelse och vila att där, på fullständigt neutral mark, genom föreläsningar och diskussioner såväl som genom nöje, rikta både kunskapstörst, smak och nöjesbehov. Som synnerligen viktigt i bildningsarbetet framhölls att rikta smaken i fråga om form och färger, en gren av uppfostran, som nog är synnerligen försummad.

Resultatet av denna diskussion blev mötets beslut att tillsätta en kommitté av 8 personer, med uppdrag att söka planera kommande arbete för frågans lösning.

Det fattades således ingen resolution och detta kunde väl knappast göras. Frågan står naturligtvis öppen för diskussion och bör också såväl som föregående diskuteras av arbetarkvinnorna själva. Det vore kanske inte så underligt eller orimligt om arbetarskorna själva ansågo sig som auktoriteter i denna sak. Var och en av oss har måhända mer erfarenhet i denna fråga än i någon annan. Huru ofta ha vi inte känt oss stå mer andligt än lekamligt utanför? Ofta känna vi också över oss en viss tafatthet, som vi kanhända i vårt stilla sinne äro nog så olyckliga över; men som vi icke kunna frigöra oss ifrån och som gör, att vi nog många gånger bli dömda som okunniga. Och okunnighet är det väl om vi icke kunna ordna tankarna logiskt som det heter; men brist på bildning är det icke sagt att det är.

Då vi söka reda och samla intrycken av en diskussion som denna, där så många ärliga sanningar bli sagda av personer, som t. o. m. stå långt fjärran från vår åskådning och tro på socialismen, återkomma vi dock oupphörligt till denna samma fråga: Varför skola vi vara dessa samhällets förfrusna? Skola vi alltid förbli det? Äro vi dömda därtill? — Vem vågar svara att så är? Det vågar ingen och det går heller icke att komma ifrån saken med en axelryckning. Nej, det är en orättvisa, så mycket mer hård och omänsklig därför, att kvinnorna äro de svagaste och utan inflytande, och om detta kan sägas om kvinnorna i

allmänhet, så drabbar denna orättvisa hårdare, ju fattigare och mer beroende man är.

Men det finnes ännu en utväg — tyvärr icke diskuterad på konferensen — för alla dem, som äro verkligt intresserade för arbetarklassens bildningsfråga och det är att kraftigt stödja demokratins fordran på en för alla gemensam bottenskola. Kunniga och okunniga, bildade och obildade skall det väl ändock alltid finnas, men låt oss alla få samma förutsättningar genom uppfostran och undervisning, så skall icke så mycken andlig kraft som hittills gå förlorad och icke så mycket arbete behöva nedläggas — från några fås sida — på att gottgöra vad samhället förbrutit mot så många av sina medlemmar. Det glömdes icke heller i diskussionen, att så många av barnen inom arbetarhemmen måste sluta skolan vid 12-årsåldern för arbetes skull — det bestyrker endast vad som sagts här ovan.

Allt det arbete som utföres för att i någon mån utjämna och förmildra arbetarskans hårda lott kan varken nå alla, eller tilltala alla. Och även om man vill och kan ge allt erkännande åt föreningsarbetet i ovannämnda syfte, kan det endast bli en ljuspunkt eller en oas i öknen för några få, men inverkar ingenting på det stora flertalets ställning i denna fråga. Genom en för alla från tidigaste barnåren gemensam skola skulle barnen vänjas att betrakta varandra som människor och likar, till vinst för allt samhällsarbete.

A g d a Östlund.

Till Maria Qvist.

Vi ha nu att inregistrera flera kvinnliga partikamrater bland stadsfullmäktige i landsorten. Det är en lysande seger för oss varje gång en kvinna ur våra egna led blir invald i det kommunala samhällsarbetet, ty vid varje sådant tillfälle stå vi ett steg närmare vårt stora mål: Kvinnornas frigörelse ur tusenårigt slaveri.

I anledning av Edert val, fröken Qvist, är det oss tjänarinnor synnerligen angenämt att få uttala ett hjärtligt: "Lycka till!"

Vi påminna oss den tid, då Tjänarinneföreningen startades här i Stockholm, då Ni genom ett par, fint och sakligt, skrivna artiklar bevisade icke blott den orätt som begicks, då fruarna genom pressen på allt sätt sökte kväva organisationen i dess linda, utan också att även en tjänstflicka genom självstudier och en varm klasskänsla kan höja sig över de trånga förhållanden, uti vilka hon genom sitt yrke blir försatt. Under det år Ni sedan stod som föreningens ordförande, hade vi tillfälle att lära känna Eder för många att samla och intressera föreningens medlemmar till samverkan

för vårt stora mål. Även sedermera ha vi ju sett, att Edert intresse för tjänarinnefrågan varit lika livligt som förr.

Vi vilja nu genom Morgonbris uttala den förhoppningen, att Ni fortfarande står på samma ståndpunkt och i Eder nya ställning söker utöva så stort inflytande som möjligt, så att åtminstone på en plats något av vårt program kunde förverkligas. Vi ha ju här i flera år arbetat för att få till stånd en stark organisation bland tjänarinnorna för att själva söka förverkliga våra idéer, men omständigheterna vid detta arbete äro sådana, att vi ännu se målet långt borta. Att få kommunala platsbyråer, där flickor avgiftsfritt kunna erhålla platser samt fackskolor, där nödig utbildning kunde erhållas för alla medellösa, så att var och en vore skicklig i sitt yrke och därigenom bättre rustad för sin framtid, än som nu oftast är fallet, det är ju, som vi alla veta, vad som först av allt är nödvändigt, om tjänarinnefrågan någonsin skall få en lycklig lösning.

Vi se ju alltsomoftast, särskilt i Morgonbris spalter, huru det ena ropet avlöser det andra från våra systor, som landet runt kämpa för sin tillvaro under de mest olidliga förhållanden. Vi vilja nu samtidigt rikta en uppmaning till alla, som arbeta för kvinnosaken i stad och på land: Hjälpa oss i arbetet! Försök att upplysa så många som möjligt, talen om för de tjänstflickor ni träffa, att även de kunna deltaga i kampen! Vi kunna ju också arbeta för att få avgiva våra röster och på detta sätt hjälpa till att få in representanter i allt flera kommuner, ty missförhållandena bli helt säkert ej ändrade förrän kvinnorna få dem i egna händer.

Tjänarinnorna kunna även självdeklarera. Man har blott att uppgiva de förmåner, som man har utom den kontanta lönen, och alltsammans går då helt säkert upp till 50 kr. över det bevillningsfria avdraget, vilket är 600 kronor.* Det kan ej för ofta framhållas, att var och en bör göra, vad som ligger inom möjlighetens gränser. Ej må någon tro sitt bidrag för ringa. Det gemensamma arbetet skall hjälpa oss fram till ljusare tider.

Med partihälsning till fröken Maria Qvist samt kamrater landet runt från Stockholms tjänarinneförening genom

Ellen W—m.

Nidvisor och salsalmer, Ture Nermans diktsamling, har i dagarna utkommit i sin fjärde upplaga (6:te tusendet.)

* Denna här ganska outredda fråga kommer red. att taga upp till behandling i nästa nummer.

Mor hon trampar...

Mor hon trampar,
maskinen stampar
och nålen hoppar med snabba steg.
Och tyget glider
och tiden lider
och lång blir stygnens smala väg.

Ivriga stygnen,
ändlösa dygnen
i stret för lillen, som väl en gång
månade bliva stor
och kan hjälpa mor,
mor, som lyssnar till hoppets sång!

»Mor du, mor du,
när jag blir stor, du,
då skall jag bliva en riktig man.
Då ska vi hava
hästar som trava —
du ska få åka för präktigt spann..

Mor du, mor du,
när jag blir stor, du,
då skall jag bygga ett slott åt dig.
Där du ska vara,
mor du, och bara
ställa, styra och vila dig.

Mor du, mor du,
när jag blir stor, du.
då är du gammal, men jag är ung.
Gamla ska vila,
unga ska ila.
Lätt blir din börda som nu är tung.

Mor hon trampar,
maskinen stampar
och nålen hoppar med snabba steg.
Piltan han vilar,
men mor hon ilar
i drömmen bort på hoppets väg.

Ett tack.

För de vänliga hälsningar, som på min halvsekelldag sändes mig från kvinnoklubbar och många andra, ber jag att på detta sätt få frambara min varmaste tacksamhet. Särskilt vill jag även hjärtligt tacka alla givarinnorna av Johan Tirén's vackra tavla, som på ett så levande sätt frammanar drömmen om verkligheten, min egen dröm.

CARL LINDHAGEN.

Billesholms socialdemokratiska kvinnoklubb.

Bildad den 23 februari 1907.

Det är alltid ett nöje att i Morgonbris få in grupp fotografi av någon kvinnoklubb, i synnerhet då, när det gäller klubbar vars medlemmar i sitt arbete visat förståelse för våra idéer.

Billesholms kvinnoklubb firar 4-årsfest i februari.

Klubben har under dessa år utvecklat en livlig agitation och utövat praktiskt

arbete särskilt inom Kooperationen. Den startade sålunda under sommaren 1907 en fiskhandel, och omsatte under ett års tid fisk för omkring 5,000 kr., med det resultat, att övriga fiskhandlare på platsen nödgades betydligt nedsätta sina överdrivet höga priser. Denna affär har sedan övertagits av Kooperationen på platsen. Likaledes har genom klubben

initiativ tagits till upprättande av koop. bageri med gott resultat.

I fattigvårdsstyrelsen invaldes 1909 klubbmedlemmen fru O. Karlsson.

Klubbens verksamhet bevisar i övrigt att mycket kan göras blott viljan finns.

Vi önska klubben god fortsättning!

Vi arbetarkvinnor.

(Ur Östergötlands Folkblad.)

I många, många tusental slita och släpa vi arbetarkvinnor varje dag som går i fabriken, på verkstäderna, i syateljerna, — ja, kort sagt, nästan var helst mänskligt arbete utföres, kan man finna någon eller några av oss.

Endast inom storindustrien här i landet lär för närvarande, enligt officiella uppgifter, sysselsättas omkring 80,000 kvinnor, vilket i det närmaste utgör 28 proc. av hela antalet sysselsatta industriarbetare.

Hur är det i regel ställt för oss? Äro arbetsförhållandena sådana, att de kunna sägas motsvara ens de blygsammaste krav? Nej, absolut icke! Jag är förvissad om, att detta svar är enhälligt bland oss.

Gäller detta förhållande i allmänhet

för oss arbetarkvinnor, så gäller det dock i alldeles särskild grad för de många tusentals kvinnor, som dagligen förtvina i textilfabrikernas fysiskt och moraliskt förgiftade atmosfär.

Över 20,000 kvinnor, varav flera tusen äro barn, lära för närvarande sysselsättas i textilindustrien, d. v. s. fysiskt förkrympas och själsligt förkviivas med ett enformigt och pinande arbete för en dålig lön. Detta utgör något över 60 proc. av samtliga inom denna industri sysselsatta arbetare. Vi kvinnor utgöra sålunda majoriteten av textilarbetarna.

Det är väl icke en enda av oss kvinnor på textilfabrikerna, som trivs med arbetet där; smutsigt, enformigt, dammigt, tungt och själsmördande som det är. *Vi vilja icke* stå bland de skramlande och bullrande maskinerna inom murar av sten; *vi känna, vi veta*, att *det* arbetet är oförenligt med vårt givna kall som kvinnor, med våra uppgifter som mödrar, som hustrur, som den

kommande generationens vårdarinnor, men vi äro, liksom våra manliga kamrater, *tvungna*, formligen piskade, för vårt uppehälle, för hungerns skull, att stiga in bakom dessa fängelsemurar, dessa stora svarta stenkollosser, som kallas fabriker.

Vi äro i regel bleka, magra och sjukliga allihop, vi textilarbeterskor. Luften i fabriken i förening med arbetet suger musten, blodet ur oss till sista droppen. Många av oss voro, innan vi trädde inom fabriksporten, friska både till kropp och själ. Ansiktshyn bar syn för det. Vi hade vuxit upp på landet, väl i fattiga hem, men dock med tillgång på frisk luft, och fabriksporten stod på vid gavel för oss. Tvingade av nödens hårda lag stego vi — mot vår vilja, förvisso — in, in för att arbeta — och förtvinas. Andra av oss har kastats in som små barn — mot viljan, förvisso — av sina för brödet kämpande föräldrar. De ha väl aldrig haft några rosor på kinderna

och aldrig få de heller några därinom murarna.

Vi vilja alla ut ur fabrikena igen, ut ur denna pinande tillvaro, som kväver och suger oss, som icke passar oss alls. Det är vår önskan, vår själs längtan, vår dröm, vår strävan. Ut på vad sätt som helst, genom giftermål, genom att söka annat arbete, genom . . . ack, vi stå inom murarna ändå. En och annan lyckas kanske komma ut — för en tid, men sedan de egentliga plikterna som kvinna, som mor, tagit vid, barn börjat, så — äro vi därinom igen. Då börjar det!

Det största felet med oss kvinnor är — och det var egentligen om det jag ville skriva — att vi med vår längtan, våra drömmar om frihet från fabrikenas kvalm, gå för mycket våra egna dumma vägar. Var och en av oss vill bli fri, *när utan gemensamt arbete och upp-trädande*. Vi vilja icke, eller förmå ej kanske, att se verkligheten i dess rätta gestalt. I det avseendet ha vi blivit efter våra manliga kamrater. Se på männen i de yrken, där de äro i majoritet, hur de kämpat och fortfarande kämpa för drägliga arbetsvillkor! Och de ha ju också lyckats.

Vi kvinnor, speciellt inom textilindustrin, måste på allvar börja se på vår belägenhet sådan den i verkligheten är. Vi måste bli medvetna om vad vi ha att göra för att få vår tunga lott i någon mån förbättrad. Alla drömmier om, att vi var och en, på sätt det är oss möjligt, skola söka oss ut ur fabrikena och det själmördande arbetet därinom, leder icke till någonting alls för oss. Äro icke fabrikena varje dag, året om, till sista platsen fullsatta av oss? En går ut — en annan kommer genast in, de flesta få stå där hela sitt liv.

Låt oss kasta den tanken åsido, att var och en av oss skall reda sig själv i kampen för friheten, och i stället förena oss i en enda strävan: att *gemensamt söka förbättra* förhållandena på fabrikena, d. v. s. höja lönerna, förkorta arbetstiden, tvinga arbetsgivarna inrätta fabrikslokaler så, att vi icke förtvina av damm och giftiga dunster, tvinga dem ålägga förmännen att vara människor och ej slavfösare!

Detta kunna vi göra genom organisationen. Med en stark fackorganisation kunna vi sätta oss i hälsosam respekt hos våra arbetsgivare.

Vi kvinnor äro ju majoriteten av textilindustriens arbetare och följaktligen är det på oss och ej på våra manliga kamrater det beror, om våra organisationer äro starka eller ej. Hittills har det huvudsakligast varit våra manliga kamrater, som uppehållit organisationerna åt oss. Vi ha endast tagit emot vad som givits genom dem, samt i övrigt ställt oss ganska oförstående till allt vad fackföreningsrörelse heter. Med vår organisation förhåller det sig så, att även om varenda en av våra manliga kamrater tillhörde densamma så är den ändå ej tillräckligt stark, emedan, som jag förut nämnt, vi kvinnor utgöra majoriteten av arbetarna, och för att en

organisation skall kunna kallas stark så måste den omfatta majoriteten av ett yrkes utöware.

För kostnadens skull kunna vi kvinnor mycket väl tillhöra våra fackföreningar, i alla händelser kunna vi det i långt större utsträckning än våra manliga kamrater. Och för övrigt: vi själva behöva ju egentligen ej betala avgifterna till fackföreningarna, det göra arbetsgivarna, blott vi ha förstånd till att vara organiserade. En liten *höjning* på våra *ackords- eller timlöner* — som lätt går att frampressa med en någorlunda stark fackorganisation — och vi ha avgifterna för år framåt betalda och ändå en vacker och välbehövlig slant över.

Kamrater! Jag har med detta velat säga, att vi böra försöka se förhållandena så, som de i verkligheten äro. Industrin kunna vi ej förgöra, den går ännu så länge sin bana härjande framåt, och det befintliga orättfärdiga samhällssystemet, som piskar oss in i fabrikena bland virvlande damm och bullrande maskiner, faller icke sönder av sig själv. Och vi förbättrar ej vår belägenhet genom fromma önskningar och *enskilda* strävanden att på vilket sätt som helst komma ur eländet.

Endast en väg gives, på vilken vi kunna gå fram med utsikt att verkningfullt *förbättra* vår ställning, nämligen *sammanslutningens*, genom att göra våra fackorganisationer kampdugliga, vilket sker genom att vi *alla ansluta oss till dem*.

Må därför vi kvinnor på textilfabrikena, som kanske i ännu högre grad än våra manliga kamrater få känna trycket och de ödesdigra verkningarna av industrialismens mördande förbannelse, ansluta oss till våra fackföreningar och genom dessa och i kraft av vår förenade makt kräva bättre arbetsvillkor och mänskligare bemötande än hittills, vilket för oss är en trängande nödvändighet, såvida vi icke vilja se oss sjnka ned till en samhällets pariakast, urståndsatt till varje kraftansträngning för materiell och andlig lyftning.

Bort med dådlösheten, alla svärmande drömmier och fram med viljekraften, arbetande systrar! I organisationen är eder plats. I ledet bland kämpande kamrater växer aktningen för dig själv, kamrat, för din klass och för livets uppgifter. Sida vid sida med dina kamrater vinner du rättigheter som människa och — kvinna.

Väverska.

Nästa socialdemokratiska kvinnokongress.

Enligt beslut på senaste socialdemokratiska kvinnokongressen kommer kongress att anordnas i år under april månad i samband med soc.-dem. partikongressen. Vidare meddelande inflyter i nästa nummer av Morgonbris.

Kvinnorna och föreningslivet.

Varför äro de så sällan på mötena?

(Reflexioner och referat av Hj. G—n.)

(Forts.)

Vi ha i en föregående artikel efter den tyska författarinnan påpekat hur helt de husliga bestyren nu sluka arbetarkvinnans tid, så att det blir henne nästan omöjligt att få någon stund över att besöka föreningsmötena. Det påpekades vidare att orsaken närmast var det ytterst detaljerade hushållsarbetet, där arbetsbesparingens och koncentrerings princip ännu allt för litet blivit tillämpad.

Författarinnan fortsätter: »Det husliga detaljarbetet förorsakar slöseri med både material, tid och arbetskraft. De små bostäderna äro förhållandevis de dyraste, det som köpes är många gånger det mest osolida, och det som inköpes till mat upphandlas ofta utan hänsyn till dess näringsvärde. Och medellösheten i många små hushåll tvingar hustrurna att mödosamt utföra för hand en del arbeten, som en maskin raskt och behändigt kunde utföra. Kvinnorna själva bliva så genom detta virrvarr av mångahanda plikter ligkiltiga för allt och leva blott från i dag till i morgon. Och barnens anspråk på tillsyn och underhåll, en moders viktigaste plikter, blir för de många krävande husliga småbestyren skjutna åt sidan.

Tänk då i stället, att de sexton små hushållen slogo sig tillsammans och ordnade livsmedlens inköp, beredning och utportionering från ett gemensamt centralställe!

I koncentrerings tid är icke heller en sådan organisation otänkbar på hemmens område. Då finge ett sådant »centralställe» räkna med sexton gånger så stor summa, som det enskilda hushållet och vad det skulle betyda vid varuinköpen ligger i öppen dag. Centralköket kunde då förestås av en fullt kunnig person, som hade tid att ägna sig åt detta, och de sexton familjerna finge ett rum till, det avlagda köket, att disponera över. Varje boning bleve lugnare och sundare, befriad som den blev från köksdoften. Barnen finge en lyckligare ungdom, medan de även kunde få sin mor som kamrat och väninna.

Men centralköket är dock bara början, man måste och kan gå ännu längre på den vägen, allt i syfte att frigöra arbetarkvinnorna från det uppsplitande, enerverande och tidsödande hemarbetet. Då först, när nödiga reformer vidtagits på dessa områden, få kvinnorna möjligheter, att även ägna sig åt ideella ting åt socialismen och danandet av ett nytt samhälle utan klasskillnad och utplundring av flertalet.

Morgonbris 1911.

Morgonbris, den socialdemokratiska kvinnorörelsens egen tidning, börjar med detta nummer sin sjunde årgång.

Morgonbris har en stor uppgift att fylla bland arbetareklassens kvinnor. Visserligen är det självklart att kvinnornas intressen skola bevakas även i den dagliga socialdemokratiska pressen, men en sammanfattning av vad som rör kvinnofrågor behöver hava sitt särskilda organ. Vidare blir ett sådant organ, genom sin lätläshet och genom att där upptagas frågor, som särskilt röra kvinnorna, väckande för dem, som äro främmande för kvinnofrågor och den socialdemokratiska rörelsen.

Morgonbris vill såsom förut lämna meddelanden och sammanfattningar, så vitt det är möjligt, rörande de stora samhällsfrågorna i allmänhet; främst tages hänsyn till de frågor som beröra kvinnorna och deras intressen. *Morgonbris* bör därför in i *alla arbetarehem*, på alla *verkstäder* och *fabriker* där *kvinnor finnas*.

Morgonbris är ett *agitationsmedel av stort värde bland kvinnorna*, och borde därför *alla fackföreningar, ungdomsklubbar, nykterhetsloger, kvinnogillen och andra organisationer* bland arbetarörelsen, som ha kvinnliga medlemmar, se noga till att *Morgonbris äges och läses av alla organiserade kvinnor*.

Morgonbris utkommer en gång i månaden och utsändes till kommissionärer och organisationer omkring den 1:sta i varje månad.

Prenumerationspriset är 1: 20 pr år, 60 öre pr $\frac{1}{2}$ år, 30 öre pr $\frac{1}{4}$ år, postarvode inberäknat. Prenumeration emottages å alla postkontor.

Lösnummerpris såsom förut, 10 öre pr exemplar, med 20 procents avdrag för organisationer och kommissionärer och redovisningskyldighet en månad efter varje nummers mottagande.

Organisationer äro ekonomiskt ansvariga för sina kommissionärer.

Rekvitioner och redovisning sändes till fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, 1 tr., Stockholm.

Redaktionens adr.: Valhallavägen 41, n. b., Stockholm.

Morgonbris har sökt att, med

sina begränsade resurser, fylla sin uppgift under de föregående åren och lyckats skaffa sig erkännande för sina redliga strävanden. Vi hoppas att så även skall bliva förhållandet under det år som nu ingått.

Med en varm önskan om framgång för de socialdemokratiska strävandena!

Redaktionskommittén för
Morgonbris.

Till soc.-dem. kvinnoklubbarna och *Morgonbris'* kommissionärer!

All korrespondens rörande *Morgonbris expedition* samt alla penningförsändelser skola sändas till fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, 1 tr., Stockholm.

Verkställande Utskottet.

Prenumerera å närmaste postkontor på *Morgonbris* för 1911!

Kostar endast 1: 20.

Till soc.-dem. kvinnoklubbarna!

All korrespondens, som hemfaller under V. U:s verksamhet, agitation o. d. sändes direkt till V. U. under adr.: Fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, I, Stockholm.

Mrs Annie Besant.

En av samtidens märkligaste kvinnor.

Några utdrag ur hennes självbiografi.

(Forts.)

MORGONBRIS

Utgående från denna uppfattning av människans plikt med avseende på en rationell samverkan med naturen vid den mänskliga rasens utveckling, blev det av yttersta vikt att överföra kontrollen över avkommans alstring från den blott djuriska, blinda passionen, till förnuftet och förståndet samt att implanta i föräldrarna föräldraskapets helighet och det oerhörda ansvaret i utövandet av alstringsfunktionen. Och vidare, eftersom ett av de problem i äldre länder, som främst fordrar sin lösning, är fattigdomen, de rysliga, överbefolkade slumkvarteren och kojor, vari hysas familjer med

8—10 barn, och där föräldrarna ha en osäker förtjänst av 12—15—20 shillings (11—14—18 kr.) i veckan, eftersom ett ögonblickligt, åtminstone för tillfället hjälpande medel behövs, om en av hunger förledd, allmän resning skall undvikas; eftersom livet för män och kvinnor av de fattigaste klasserna och de sämst betalda ämbetsmännen är en enda lång, hjärtegripande kamp för att få det att gå ihop och att kunna hålla sig uppe; eftersom i medelklassen äktenskapet ofta undvikas eller uppskjutes till senare ålder av fruktan för stor familj, och det sena äktenskapet följes av sin skugga, överhandtagandet av laster samt moralisk och social ruin för tusentals kvinnor; av dessa och många andra orsaker är det den logiska följden av materialism i förening med den vetenskapliga uppfattningen av utvecklingen och med kännedom om de fysiska lagar, varigenom utvecklingen påskyndas eller hejdas, att som en plikt lära begränsning av familjen inom möjligheten att underhålla den. Den vetenskapliga materialismen, strä-

vandet att förbättra den fysiska typen, tycktes mig nödvändigtvis böra förbjuda föräldraskap för andra än friska äkta par; barnalstringen skulle hållas inom gränser, som vore förenliga med moderns fulla hälsa och fysiska välbefinnande; som en plikt måste det åläggas att icke bringa barn till världen, med mindre betingelserna för deras ordentliga näring och utveckling vore tillstädes. Beträktande det som hopplöst såväl som skadligt att predika asketism* och under sammanställande av nominellt celibat med en vida utbredd prostitution som oundgänglig följd på grund av beskaft-

* Från att ha varit så gott som allena-rådande har denna mening övergått till att bliva omtvistad, i det att allt flera läkare numera omfatta den åsikten, att återhållsamhet är möjlig, och icke skadlig för hälsan. Att däremot användandet av preventiva medel kan förorsaka sjukdomar i ryggmärg och hjärna, neurasteni, hysteri och andra nervösa sjukdomar samt underlivslidande hos kvinnorna, framhålls av många läkare. Mera angående denna fråga i "Äktenskapet och fortplantningen" av Marta Steinsvik.

övers. a.n.m.

Några drag ur de amerikanska kvinnornas ställning.

Av Olive M. Johnson.

V.

I den fackliga rörelsen.

I Amerika bestrides naturligtvis icke kvinnornas rätt att organisera sig och många inbillade sig verkligen, att de hava samma rättigheter som männen i den amerikanska arbetarefederationen (American Federation of Labor), om de bara visste att begagna sig därav. Men det är ju ett välkänt faktum även i Europa, att denna fackförening står på borgerlig grundval, d. v. s. dess grundprincip är »samarbete och likställiga intressen mellan kapital och arbete». I förhållande till arbetsklassen äro dessa föreningar skråorganisationer och omfatta bara några få gynnade brancher.

Härigenom är det lätt att förstå att de förmå göra litet eller intet för arbetarkvinnorna. Kapitalet betraktar ju henne helt enkelt som billig arbetskraft och det vore att störa det gemensamma intresset, om man satte sig för mycket på tvären. Det enda fack, som alltjämt konsekvent hållit på lika avlöning och lika rätt för man och kvinna är Typografiska Förbundet. Resultatet därav har dock blivit att kvinnorna nästan helt och hållet uteslutits från detta yrke, i vilket de, om konkurrensen varit fri, säkert skulle inträngt i massa. Vi tvivla ej på att det var kärleken för mänsklig rättvisa som förestavade typernas fordran, men man ser därigenom, vilka underliga vägar rättvisan kan taga i kapitalistsamhälle. Det är männen allena, som vunnit därpå.

De flesta industrier, i vilka kvinnorna massvis arbeta, ha blivit helt och hållet ignorerade av A. F. of L:s organisatörer. Dessa arbetareledare existera på att pungslå arbetareskarorna och därtill finnes ju ej stor utsikt bland de utsugna kvinnliga arbetarna. Dessutom finnes ej något hopp om att höja deras ställning genom skråorganisationernas förbudslagar eller utestängande av massan genom höga inträdes- och månadsavgifter. I detta slags arbete behöves ju vanligtvis ingen yrkeskunskap och den industriella reservarmén står alltid färdig att tränga sig in.

Inom skoindustrien, bomullsvävnadsindustrien, bland tvätthusarbetare och dylika har dock tid efter annan funnits ganska stora blandade organisationer. Litet eller intet har dock utträttats utom att vissa ledare ha lyckats svinga sig upp. I skoindustrien har gjorts de mest skamliga avtal med arbetsgivarna. Föreningsmärket, ett präktigt reklammärke på denna vara, har sålts till fabrikanterna av föreningens styrelse mot avtal att arbetsgivarna skulle avdraga »föreningens» månadsavgift från arbetarnas löner och överlämna dem åt »styrelsen». På många ställen var detta den enda »organisation» som fanns. I avtalet förband sig ledarna vidare att avvärja strejk i fabriken under den tid avtalet gällde, och om sådan skulle utbryta, att »organisera» nya arbetare att intaga de strökandes platser.

I Fall River, Nev-Bedford och andra städer i bomullsväveridistriktet i Massachusetts ha tid efter annan utkämpats heta och bittra strider både av fackföreningar och av oorganiserade arbetare. Män och kvinnor ha då stridit tappert bredvid varandra, men det har från början till slut varit förtvivlans kamp. Svält och köld har stirrat dem i ansiktet och de ha lidit nödens nederlag. Resul-

tatet av att dessa nordstaternas arbetare ej ha helt och hållet kunnat underkuvas och att den allmänna folkopinionen oftast varit på deras sida, har delvis blivit, att hela fabriker, ja t. o. m. hela städer, som bildats nästan uteslutande av denna industri och därav beroende personer ha slopats, då kapitalet dragits därifrån och till sydstaterna, där råmateriel finns utanför dörren och där arbetarna äro mera medgörliga. De svarta ha ännu slaven i blodet, och det »vita patrasket», som negern kallar de vita arbetarna, är fullt så lätt att undertrycka som de svarta. Den beryktade amerikanska humbugspolitiken driver sitt spel fritt i dessa stater. Fabrikslagarna, som reglera kvinno- och barnarbete, dåliga och illa, övervakade som de överallt äro, bidra dock på sina ställen att hålla arbetsgivarna i schack. Men i sydstaterna gives ej ens dessa lindriga tvångsmedel. För några år sedan genomfördes i South Carolina en lag, som förbjöd barn under 7 år att arbeta i fabriker. Denna lag blev av South Carolina högsta domstol förklarad inkonstitutionell. Att arbetsgivarna gent emot folkopinionen gjorde sig besvära sig med att få denna lag förkastad bevisar i och för sig att en oerhörd profit suges av barn redan i denna späda ålder. I Georgia ha dylika lagförslag tid efter annan blivit helt och hållet förkastade.

I korthet sagt, arbeterskorna äro för alla praktiska ändamål, helt och hållet oorganiserade. I fackföreningsrörelsen har kvinnornas verksamhet begränsats till så kallade »Label» förbund. De flesta fackföreningar ha, som sagt, sina skrämärken, som begagnas på det kommersiella området som reklammärken. Labelförbundens verksamhet går därför ut på att stärka denna reklam och att få arbetarna att köpa dessa varor. Men när arbetaremassorna, som blivit utsugna

fenheten av människans natur, så tillräder den vetenskapliga materialismen — fullkomligt rationellt och logiskt — frivillig begränsning av barnalstringen, medan den tillåter utövandet av de sexuella funktionerna inom de gränser, som angivas av måttlighet, största fysiska och mentala effektivitet, god ordning, värdighet för samhället och självaktning för individen.

I allt detta är det ingenting, som ens för ett ögonblick innebär ett godkännande av tyglöshet, lastbarhet och ohejdad självsvåld. Tvärtom är det en välbetänkt och intellektuellt försvarlig plan för den mänskliga utvecklingen, i det den betraktar alla naturliga instinkter som föremål för reglerande, icke för utrotande, och söker att utveckla en sund och väl avvägd kropp som den nödvändiga grundvalen för en sund och välutvecklad själ. Om materialismens förutsättningar skulle vara sanna, har man ingenting att invända mot de nymalthusianska slutsatserna; ty till och med de socialisterna, som bittert hava

motsatt sig utbredandet av nymalthusianismen — under framhållande att den är ägnad att draga proletariats uppmarksamhet bort ifrån den verkliga orsaken till fattigdomen, monopolen för en enda klass på både jord och kapital, medgiva, att när samhället en gång blir byggt på den grundsats, att allt, som är nödvändigt för frambringande av rikedom, blir allmän egendom, då är tiden kommen att ta befolkningsspörsmålet under övervägande. — — — Ur stånd, som jag var, att se människans forntid och hennes framtid, var det väl underligt, att mina ögon då voro blinda för de djupt liggande orsakerna till hennes nuvarande elände? Jag använde ett materiellt botemedel för ett ont, som tycktes mig vara av materiellt ursprung. Men om nu det onda stammade från en djupare liggande källa, om dess orsaker ej vore att finna på det materiella planet? Om botemedlet endast satte i gång nya orsaker till framtida elände, och, ehuru ett tillfälligt botemedel för ögonblicket, ökade själva sjukdomens styrka och med-

förde dess återuppträdande i framtiden? Detta var den syn på saken, som lades framför mig av H. P. Blavatsky, när hon upprullade för mig människans historia, berättade om hennes ursprung och bestämelse, påvisade för mig de krafter, som danade människan, och det verkliga sambandet mellan hennes nuvarande, gångna och forntida liv.

Ty vad är människan i teosofins ljus? Hon är en andlig intelligens, evig och oskapad, som genomvandrar en ofantlig cykel av mänskliga erfarenheter, födes och återfödes på jorden millenium efter millenium, och långsamt utvecklas till idealmänniskan. Hon är icke en produkt av materien, men hon är innesluten i materien, och de materiens former, vari hon kläder sig, äro hennes eget verk. Ty människans intelligens och vilja äro skapande krafter — icke skapande ex nihilo (ur intet), men skapande på samma sätt som målarens hjärna — och dessa krafter sätter människan i verksamhet genom varje akt av sin tanke." (Forts.)

på arbetsfältet, skola ut och köpa för sina småslantar, titta de i Amerika som annorstädes mera efter gottköpsmärket än fackföreningsmärket. Dessa organisationer ha därför aldrig spelat någon märkbar roll.

VI. Kvinnorösträtten.

Kvinnorösträttsrörelsen i Amerika har nästan uteslutande bedrivits av de borgerliga kvinnorna och i borgerligt syfte. Med undantag av England har troligen ej denna rörelse bedrivits i något land med den energi som i U. S. Men det oaktat kan den aldrig sägas ha varit någon populär rörelse. Den har mestadels bedrivits inom en viss del av medelklassen, mestadels av de professionella och affärskvinnorna och innebär egentligen endast frågan om utvidning av den fria konkurrensen såväl på det industriella fältet som på det politiska området.

Men bland de styrande på de finansiella, kommersiella, industriella och politiska områdena är kvinnorösträtten icke populär. Ej därför att den är »okvinnlig» eller dylikt pjäsk, ty det tror man ej längre på i Amerika. Men de många valen och kontrollen av den redan väldiga massans röster utanför den styrande klassen har blivit ett besvärligt göra. Den kostar både tid, huvudbry och stora summor pengar. Man spekulerar ständigt på att göra inskränkningar i den »allmänna» rösträtten och har långt ifrån lust att utvidga den på något område.

Bland arbetarekvinnorna kan man rent av säga att det aldrig existerat någon rösträttsrörelse. Männen få ju rösta och rösta än på det ena partiet än på det andra, så det är ju klart att kvinnorna, som ej ens veta så mycket om socialismen som männen, ej skulle kunna se någon nytta med att få rösträtt.

Kvinnorna inom det socialistiska arbetarepartiet ha aldrig befattat sig med rösträttsrörelsen. De veta att det är på det industriella området som den socialistiska revolutionen måste utkämpas. Vad den politiska rörelsen beträffar, så är nu arbetareklassen redan i stor majoritet med sina röster och blir denna klass en gång klassmedveten, så har vi annat arbete att uträtta än att bråka om rösträtten. Kvinnorna inom »Socialist Party» har sällat sig till den borgerliga rörelsen och arbetat mera för kvinnorösträtten än för socialismen. Men på deras kongress i Chicago i fjol motarbetades denna inkonsekventa ståndpunkt av de intelligentaste av S. P.-kvinnorna, som då intogo samma hållning som kvinnorna inom Socialist Labor party.

VII. Sömmerskestrejken.

Mot slutet av år 1909 utbröt en stor sömmerskestrejk i New-York. Den fick stor omfattning och spred sig också till andra städer. De uppskakande förhållanden varunder dessa kvinnor måste arbeta blevo genom strejken vitt kända. Avslöjanden av förhållandena skedde i

alla tidningar. Intresset steg högt bland allmänheten. Klassandan hos de strejkande sjöd över alla bräddar. Man kände på sig att det gällde kamp på liv och död, kamp mot samhällets och främst arbetarnas utsugare. Socialisterna och i synnerhet kvinnorna togo del med kraft. Våldiga möten höllos, socialistisk litteratur utdelades i massa och mottogs och lästes med iver.

Men nu inträffade något som har väckt stor förundran och beundran ända hit till Europa, ja kanske synnerligast här. Sömmerskestrejken, mångmiljonärskorna kommo fram, togo ledningen av strejken och hjälpte de utarmade sömmerskorna att vinna sin kamp. Så hette det!

Men för att förstå vad som hände behövs ett par ord till förklaring. Som sagt är den fackliga arbetarörelsen i Amerika bygd på den falska grunden av gemyttligt samarbete mellan kapital och arbete. Och det är detta som varit orsaken till att alla de stora strejker som startats i U. S. snart degenererats och gått om intet. Från denna falska princip har emellertid sprungit en institution som näppeligen har sin make i hela vida världen, nämligen »The Civic Federation». Detta är en organisation, som säger sig existera för att stifta goda förhållanden mellan kapital och arbete. Den består av 12 arbetare, ledare av A. F. of L., 12 av Amerikas mäktigaste magnater och 12, som säges representera allmänheten och bestå av landets förnämsta biskopar, präster och professorer. The Civic Federation har sina sammanträden på något av de allra finaste ho-

tellen eller miljonärsklubbarna och under dessa, medan champagnen flyter och de finaste rätter serveras, »diskuteras» arbetarefrågan och mer än en arbetarevist har blivit antingen börjad eller slutad under detta »lyckliga samarbete», allt efter som kapitalets intressen fordrat.

När nu sömmerskestrejken hotade för starkt att utveckla sig i klasskampens tecken var det tid för denna »välvilliga» institution att ingripa. Mrs O. H. P. Belmont, av gruv- och järnvägsmiljonärsläkten, hade allaredan visat Civic Federation sin nådiga välvilja genom en inbjudan till ett möte. Hon var dessutom medlem av kvinnorösträttsföreningen och denna har ju till slagord »lika rätt för alla kvinnor». Till denna hör också miss Anna Morgan, den mäktige stål-, järnvägs- och penningkungens dotter. Dessa två, åtföljda av andra av storplutokratiens kvinnor, ställde sig i kvinnofrihetens och jämlikhetens namn som ledare för syflickorna. De fördes till Hippodromen, New-Yorks väldigaste offentliga lokal, som var hyrd och betald av Mrs Belmont, och där överöstes de av sympatiuttalanden, sliskig bourgeoisidealism och kallprat om »plutokratins och proletariats jämlikhet».

Det var på modet i dessa dagar bland New-Yorks sömmerskestrejksdamer att hysa en ryslig sympati för de strejkande flickorna och det blev till en skyldighet för kavaljererna, då de med sina damer gingo ut och in från sina nöjesplatser, att köpa tidningar av flickorna (som sålde dem på gatorna för att bidra till strejkfonden) och betala med silvermynt. På så sätt bländades flickorna alldeles

Den BÄSTA nyårsgåva en organiserad arbetare kan giva sin hustru, moder, syster, dotter eller kvinnlig anhörig är ett prenumerationskvitto på MORGONBRIS 1911.

Morgonbris kostar i prenumeration för helt år 1:20, tre kvartal 90 öre och halvt år 60 öre.

Klipp ur nedanstående prenumerationsblankett och prenumerera omedelbart å MORGONBRIS för år 1911.

Hos postanstalten i
rekvireras för år 1911:

N:r

N:r i taxan	Tidningarnas namn	Antal exemplar				Abonnemangsavgift	
		1:sta kv.	2:dra kv.	3:dje kv.	4:de kv.	Kronor	Öro
	"Morgonbris"						

..... kr. öre kvitteras. den

Abonnent:

Adress:

och överraskades av att så där oväntat ha blivit föremål för uppvaktning och popularitet, och den fina silkestråden som knöt »systerbandet» strypte snart deras första djärva slag för friheten. »The Women's Trade Union League» (Kvinnornas fackförbund), en gren av A. F. of L., härtillföre, det måste erkännas, en visserligen och överksam gren, fick hastigt liv och sattes i verksamhet, sträckande ut sig för att dra in de intet ont anande flickorna i sitt grepp. Eva MacDonald Valesh, länge känd av dem som uppmärksammat henne som en försågen kvinnlig löjtnant under Gompers, Mitchell och hela A. F. of L.-ledningen, anlände till platsen och tog hand om situationen. Vid denna tid hade den socialistiska agitationen bland flickorna börjat verka och blivit de borgerliga societets-»systrarna» helt förhatliga. Anna Morgan stampade med foten (i tidningarna) och sa att den socialistiska agitationen måste upphöra. Eva MacDonald Valesh grät bittra tårar (också i tidningarna) och protesterade mot den socialistiska agitationen.

En förskräcklig förvirring uppstod nu. Den klassanda som först inspirerat flickorna försvann snart. Kamplusten försvann, striden förlamades, det hela slappnade av och snart hade flickorna återvänt under alla möjliga förhållanden och intet mer hördes av.

Men ett har vunnits med denna strejk. »The Civic Federation» har nu även sin kvinnliga bransch under vilken Eva MacDonald Valesh, »The Woman Trade Union League» ledare, nu innehar en avlönad syssla. Således äro de nu beredda att räkna även med de kvinnliga arbetarna i Amerika.

Den sömmerskestrejk, som i år gått av stapeln i New-York var inom en helt annan bransch, nämligen kappsömmerskorna. Som jag varit bortrest nästan ända sedan den utbröt, kan jag ej yttra mig därom.

Minneslistan för soc.-dem. kvinnoklubbarna inflyta i febr. nummer. Ändringar i fråga om namn och adress insändas till expeditionen *snarast*.

Nyutkomna böcker å Frams förlag.

Ellen Key: Tal till Sverges ungdom. 1 kr.

Z. Höglund: Hjalmar Branting. Utkast till en studie. 50 öre.

Z. Höglund: Carl Lindhagen. En idépolitiker. 50 öre.

Agitera

för **MORGONBRIS**, din **EGEN tidning!**

Äktenskapet och fortplantningen.

Föredrag av Martha Steinsvik, översatt från norskan av A. W. G.

Pris 10 öre ex. med 10 proc. rabatt då minst 25 ex. rekvireras.

För mindre antal 15 öre ex.

Broschyrerna sändas portofritt men böra betalas i förskott i postanvisning eller postförskott (ej i frimärken). Rekvisitioner sändas till

Fru Anna Gunnarsson,
Kommendörsgatan 7 IIII, Stockholm.

Arbetarebanken

Kornhamnstorg 61.

Fondavdelningen: Förmedlar köp & försäljning av aktier.

CARLSTENS PORTERBRYGGERI

sedan gammalt välkändt för sina tillverkningar, rekommenderar

Porter-Dricka

såsom synnerligen godt och lämpligt måltidsdricka och som läskedryck.

Innehåller, i likhet med svagdricka, endast 2 proc. alkohol, hvarför det äfven kan rekommenderas nykterister.

Hasselbackens blandning

rekommenderas som ett utmärkt gott

Delikatesskaffe.

Plantage-Kaffebränneriet, Humlegårdsg. 20, Sthlm.
Riksf. 36 68. Allm. 54 41.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i händeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och

överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,
Vasagatan 57, STOCKHOLM.

Postsparbanken.

Statens garanti. Motböckerna gälla över hela riket.

Ficksparbössor tillhandahållas.

Allm. Telefon 79 83.
Riks " 50 69.

Aktiebolaget

Gardin-Magasinet

Specialaffär för Gardiner och avpassade Mattor.

Stureplan 2. ——— Stockholm.

Aktiebolaget

Stockholms Folkbank

Huvudkontoret: Klarabergsgatan 23.
Kommendörsgatan 25.
Avdeln.-kontor: Barnhusgatan 16.

Depositions-Ränta } 5 proc.
Kapitalräkn.-Ränta }
Sparkasse-Ränta 4½ proc.

Kassafack fr. kr. 5 pr år.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m. *Styrelsen.*

Furulunds soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte tredje tisdagen varje månad i godtemplarsalen kl. 1½ 8 e. m. *Styrelsen.*

Hälsingborgs soc.-dem. kvinnoklubb avhåller möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden i Folkets Hus' F-sal kl. 8 e. m.

Stockholms Tjänarinneförening avhåller möte varje torsdag kl. 8,30 e. m. å lokalen Tunnelgatan 14, 2 tr.